

Stasy

Projekto Stasio Eidrigėvičiaus menų centras. Kino teatro pastato Respublikos g. 40, Panevėžyje rekonstravimas

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

PREAMBULĖ

APIE

Projektuojamas Stasio Eidrigėvičiaus menų centras Panevėžyje, miesto centro šiaurinėje dalyje.

Stasio Eidrigėvičiaus menų centras neabejotinai taps išskirtiniu objektu Lietuvos ir viso regiono kontekste dėl savo funkcijos, lokacijos, architektūros. Projektuojame tokį pastatą, kad jo architektūra būtų pastebėta ne tik lokaliai, bet ir plačiau vertinant ne tik jos estetinius, bet ir funkcinus, pridedamąją vertę kuriančius sprendinius socialine, ekonomine prasme.

STASYS EIDRIGEVICĪUS

Gimė 1949 m. Mediniškiuose, Panevėžio apskrityje. 1968–1973 m. studijavo grafiką LTSR Valstybiniame dailės institute. Nuo 1980 m. gyvena ir kuria Varšuvoje.

Pasaulyje garsus Lietuvos menininkas, įvertintas reikšmingais apdovanojimais, sukūręs tūkstančius piešinių, šimtus tapybos darbų, ekslibrių, miniatiūrų, pastelijų, koliažų, plakatų, knygų iliustracijų, fotografijų, skulptūrų, instaliacijų, performansų, net teatro spektaklių.

Menininko darbai eksponuoti ir saugomi ne tik Lietuvos ar Lenkijos muziejuose ir galerijose, bet ir Londone, Niujorke, Vašingtone, Vatikane ar net Tokijuje.

Stasys Eidrigėvičius dovanoja Panevėžio miestui įspūdingą savo kolekciją, kuri bus eksponuojama ir saugoma naujajame menų centre.

ESAMA PADĖTIS

Sklypas yra supamas Kranto ir Respublikos gatvių. Visa SEMC skiriama teritorija užima 86,3 a.

Šiuo metu sklype yra „Garso“ kino teatras. Pastatas tikrai nusidėvėjęs, neaktualizuotas, tačiau ši vieta miestiečiams yra jaugusi kaip kultūrinė erdvė, todėl tą krūvį išlaikyti yra labai svarbu. Viešoji erdvė aplink esamą pastatą yra praeitos epochos palikimas, nusidėvėjusi tiek fiziškai, tiek morališkai.

PAGRINDINĖ MINTIS

Nekalbant apie architektūrą, būsimą pastato estetinius, erdvinius-tūrinčius sprendimus, svarbu pabrėžti, kad projektuojamas objektas turi atsakyti į kelis labai svarbius uždavinius:

1. Išpildyti miesto plėtros uždavinius, kuriant kokybišką, integralią viešąją aplinką, papildančią esamą ir stipriai kokybiškėjantį/regeneruojamą miesto centrą;
2. Tarnauti viešajam interesui, kuris keltų gyvenimo kokybę, plėstų kultūrinę savimonę, populiarintų meną, veiktų kaip demokratinė, bendruomeniška, laisvai minčiai atvira erdvė;
3. Tapti lyderiu viešųjų paslaugų prasme, kalbant apie turinio ir funkcionalumo kokybę.

Šiais kriterijais remiantis ir suprojektuotas naujasis Stasio Eidrigevičiaus daugiafunkcinis menų centras.

URBANISTIKA

MIESTOVAIZDIS, VIETA MIESTE

Natūralu, kad Stasio Eidrigevičiaus menų centrui pasirinkta būtų „Garso“ kino teatro vieta. Tai potenciali, aktyvi erdvė apsupta tiek veikiančių traukos taškų, tiek naujai projektuojamų, perspektyvių objektų. Būsimas centras tarytum sukabina perspektyvius regeneruojamus objektus tarp Respublikos gatvės ir senvagės. Susiklosčiusi supanti miesto struktūra yra įvairialypė - nuo gamtinės aplinkos supančios senvagės iki intensyvios užstatytos miesto struktūros vakarinėje sklypo dalyje.

VIEŠŪJŲ ERDVIŲ TINKLAS, SEMC VIEŠOJI ERDVĖ

Projektuojama nauja viešoji erdvė veikia kaip jungtis tarp Kranto ir Respublikos gatvių, tuo pačiu sukurdamą kokybišką jungtį nuo vakarinėje dalyje esančių traukos centrų iki senvagės. Projekto viešoji erdvė yra sudaryta iš dviejų zonų - aktyvaus laisvalaikio šiaurėje ir kūrybinės-miestietiškos pietuose. Čia numatoma lauko ekspozicija, kavinė, įvairių renginių [lauko kino, koncertų, performansų, gatvės meno] zona.

RYŠYS SU KITAIŠ OBJEKTAIS

SEMC erdvė yra sąlygini stotelė tarp skirtingų kultūros objektų ir tarytum užpildo tinklą tiek šiaurės - pietų, tiek rytų - vakarų kryptimis.

Labai svarbus objektas greta - Juozo Balčikonio gimnazija, todėl projektuojama viešoji erdvė yra labai tinkama mokyklinio amžiaus vaikams, per šią erdvę jie natūraliai priartėja prie kultūros, o šio objekto vienas iš tikslų - tapti edukacine, pažintine erdve. Taip ši socialinė grupė yra artinama ir prie miesto centro, ši erdvė tampa opozicija susiklosčiusiai susibūrimų vietai už arenos.

ESAMAS KINO TEATRO PASTATAS

Nors esamas kino teatro pastatas yra ilgainiui suaugęs su tos vietos įvaizdžiu, tačiau jo išsaugoti nesiūloma. Statinio konstrukcijų būklės tyrimas aiškiai rodo, kad tokia investicija būtų neadekvati išsaugoti pastatui. Nors esamo statinio projektas yra kartotinis, pačios architektūros kokybės mes neinvestuojame, jis yra charakteringas, estetiškų formų.

Nuspręsta neišlaikyti esamo kino teatro „Garsas“ tūrio, tačiau pasisemti įkvėpimo, paieškoti jame esančių proporcijų naujai projektuojamam tūriui.

UŽSTATYMAS

Projektuojamo meno centro užstatymas savo charakteriu atitinką vietos užstatymą - tai arba pavieniai, arba į perimetrą sujungti stačiakampio plano, taisyklingo tūrio pastatai.

Pastato orientacija apgalvota labai atidžiai, toks išdėstymas sklype natūraliai suorganizuoja didelę viešąją erdvę sklypo pietinėje pusėje. Šioje erdvėje projektuojamas tūris, kuris turės dabar esančią funkciją - nekomercinio kino salę, būtent tai, ko labai norėtų miesto gyventojai, tai jie laiko vietos vertybe, o ši funkcija tik papildo naujai projektuojamą kultūrinį objektą.

ARCHITEKTŪRA

IDĖJA

Pastato struktūrai sukurti ieškojome įkvėpimo ne tik kontekste, bet išskirtinai ir Stasio Eidrigėvičiaus kūryboje. Todėl erdvinio rezultato kodas yra menininko išreikštas trijų žodžių raktas: paprastumas, logika ir fantazija. Fantaziją išreiškiame per netikėtumus, kurie numatyti tiek pastato išorėje, tiek erdvėje, per tai ir koduojame pastato „Stasiškumą“.

Mes Eidrigėvičiaus kūryboje įžvelgėme du labai charakteringus motyvus, tai yra tęstinumas [linijų ar formų] ir objektų sąveika tarpusavyje, jų jungtis, transformacija, tuo pagrįsti ir projektuojami sprendimai - jungtinimis, virsmu. Autorius naudoja metaforą kaip meninės raiškos priemonę, todėl saikingai užkoduotų metaforų yra ir projektuojamo pastato erdvėse.

FASADAI

Atliepiant pastato formai ir estetikai fasadų medžiagiškumas - lakoniškas ir negausus. Numatytas dviejų tipų faktūrinis betonas [taškinio ir linijinio rašto], bei įstiklinta fasadinė sistema. Nors pati medžiaga yra šiuolaikiška, gan inovatyvi, tačiau jos faktūriškumas - irgi tam tikra metafora į Stasio Eidrigėvičiaus kūrybą.

FUNKCIJA, LOGISTIKA

PASTATO STRUKTŪRA

Pastatą sudaro keturi antžeminiai ir vienas rūsio aukštas. Sklandų judėjimą užtikrina kokybiškai suprojektuoti tiek atviri, tiek riboto naudojimo vertikalūs ryšiai.

LANKYTOJŲ JUDĖJIMAS

Į pastatą patenkama per pagrindinį įėjimą nuo aikštės.

Lankytojai gali būti skirstomi į dvi kategorijas - su bilietais ir be bilietų. Atviros, nemokamos erdvės yra suprojektuotos rūsyje, pirmame ir antrame aukštuose, o lankytojai su bilietais gali patekti į trečią ir ketvirtą aukštus. Šioms grupėms yra suprojektuoti atskiri liftai kad nesusimaišytų šių dviejų grupių srautai.

DARBUOTOJŲ JUDĖJIMAS

Darbuotojams patekti į pastatą yra suprojektuotas atskiras įėjimas. Jiems projektuojamos patalpos yra rūsyje [darbuotojų laisvalaikio ir poilsio zona, dirbtuvės, archyvas] ir antrame aukšte [administracija]. Sklandžiam judėjimui tarp šių patalpų yra personalui skirtas liftas.

KROVINIŲ LOGISTIKA

Patogiam kūrinių ir kitų objektų iškrovimui ir pakrovimui yra numatyta rampa šiaurinėje dalyje. Ji orientuota taip, kad galėtų privažiuoti ir 15 m. vilkikas. Vertikaliai objektų judėjimui numatytas keltuvas, kuris jungia visus aukštus su pakrovimo/ iškrovimo rampa, bei archyvu su dirbtuvėmis, suprojektuotomis pastato rūsyje.

AUTOMOBILIŲ STOVĖJIMO AIKŠTELĖ

Pastato rūsyje suprojektuota automobilių stovėjimo aikštelė talpinanti 99 automobilius. Tarpe šių vietų yra numatytos vietos žmonių su negalia automobilių parkavimui ir elektromobilių įkrovimui. Prie įėjimo į pastatą numatyta ir dviračių stovėjimo vieta.

EKSPLOATUOJAMAS STOGAS

Miesto gyventojai ir svečiai yra kviečiami naudotis galimybe apžvelgti miestą iš beveik 30 m. aukščio. Tam suprojektuotas laisvas patekimas ant pastato stogo.

ERDVIŲ DAUGIAFUNKCIŠKUMAS

Parodų, forumo bei studijos-kūrybinės zonos yra projektuojamos laisvo plano, kad būtų lengvai modifikuojamos pagal poreikį, tikėtų skirtingiems žmonių kiekiams ir vis kitokiems scenarijams.

EKSPOZICIJŲ ERDVĖS

KINTAMA EKSPOZICIJA

Kintama ekspozicija yra numatyta trečiame pastato aukšte. Čia patenka tik lankytojai su bilietais. Erdvė suprojektuota taip, kad būtų lengvai perorganizuojama keičiantis parodai. Šioje erdvėje patalpos aukštis siekia net iki 13 m. Per šviesos šulinius patenka ir natūrali šviesa.

Antruoju etapu numatyta praplėsti ekspoziciją įrengiant ją interaktyviai.

STASIO EIDRIGEVIČIAUS EKSPozICIJA

Stasio Eidrigevičiaus ekspozicija prasideda trečio aukšto balkone. Čia numatyta vieną sieną skirti menininko biografiniam pristatymui. Šioje zonoje numatyta eksponuoti mažesnių dydžių darbus: ekslibrius, miniatiūras, knygų iliustracijas, „liūdesėlius“, fotografijas.

Kintama Stasio Eidrigevičiaus ekspozicijos dalis numatyta ketvirtame menų centro aukšte, tačiau čia tęsiasi ir nuolatinė menininko kūrybos ekspozicija, čia numatyta eksponuoti Eidrigevičiaus tapybą, pasteles, piešinius, skulptūrą ir kitus didesnio formato darbus. Vykdam antrą projekto etapą prie šios ekspozicijos bus prijungta interaktyvi erdvė.

LAUKO EKSPozICIJA

Ekspozicija numatyta ir pastato išorėje, prie menų centro projektuojamoje viešojoje erdvėje. Dalį eksponuoti po atviru dangumi, dalį dengtoje erdvėje virš nekomercinio kino salės.

INTERJERAS

IDĖJA

Kaip pats pastatas, taip ir jo interjeras turi „Stasio kodą“. Čia vienas svarbiausių elementų autoriaus išreikšta Santorini laiptų idėja. Tai tampa vidaus erdvių dominante - kaip kelias, kaip tikslas.

Bendrai interjere vyrauja balta spalva, toks sprendimas yra geriausias galerinėms erdvėms, todėl išlaiko pastato vidaus erdvių vientisumą.

MEDŽIAGIŠKUMAS

Siūlomos baltos sienos ir lubos, truputis stiklo elementų. Grindims - šviesi, matinė 'terazzo' tipo danga.

MOZAIKA

Siūlome išpildyti menininko sumanymą ir numatėme sieną Stasio Eidrigevičiaus vizijai dėl mozaikos. Ji būtų ant universalios salės - forumo galinės sienos, per du aukštus. Svarbu tai, kad ji būtų matoma iš išorės praeiviams, žmonėms, būnantiems menų centro prieigose viešojoje erdvėje.

APŠVIETIMAS

Siūloma įrengti išskirtinai kokybišką specializuotą galerinį apšvietimą. Kryptiniai šviestuvai turi būti reguliuojamo kampo ir padėties. Visi dirbtinos šviesos šaltiniai privalomai LED.

Taip pat menų centro paskutiniame aukšte yra suprojektuoti stoglangiai natūraliai šviesai patekti.

TVARI ARCHITEKTŪRA

Pastatas suprojektuotas taip, kad galėtų būti pastatytas iš aplinkos neteršiančių, daugiausia natūralių medžiagų.

Siūloma išnaudoti saulės energiją, surinkti lietaus vandenį ir po to jį tiekti sanitariniams mazgams. Pastato fasadai yra taip suprojektuoti ir orientuoti, kad statinys neperkaistų ir neatiduotų veltui sukauptos energijos.

Toks pastatas galėtų būti sertifikuotas BREAM, LEED ar WELL sertifikatais.

MIKROKLIMATAS

Parodų erdvėse numatoma įrengti specializuotą sistemą tinkamam mikroklimatui pasiekti - oro temperatūrai ir drėgmei reguliuoti. Šiuos parametrus stebės jutiklinė drėgmės sistema. Palankų mikroklimatą numatoma užtikrinti ir archyvo patalpoje.

PASTATO KONSTRUKCIJOS

Pastatas suprojektuotas taip, kad būtų lengvai ir nebrangiai sukonstruojamas, perdenginiai nebūtų stori. Lieka tik maža dalis esamo kino teatro konstrukcijų.

Didžiausias tarpatramis tesiekia 12 m. Galimi du pastato laikančiųjų konstrukcijų sprendimai - surenkamas gelžbetonis arba monolitas.

Šios medžiagos yra gaminamos Lietuvoje, todėl tai - tvarus sprendimas.

INŽINERINIAI SPRENDIMAI

Projektuojamas pastatas yra A+ energetinės klasės. Pastato vėdinimui projektuojama mechaninė oro tiekimo-šalinimo sistema su aukšto efektyvumo šilumos rekuperacija, oro šildymo sekcija, freoninė oro vėsinimo sekcija (su šildymo funkcija). Vėdinimo sistemos projektuojamos pagal patalpų reikalavimus (reikiamą temperatūrą, drėgmę, oro kaitą), pagal jų paskirtį ir užimtumą.

Patalpų vėsinimui numatoma freoninė oro vėsinimo sistema VRF (arba VRV) tipo, su recirkuliaciniais vidiniais oro vėsinimo blokais, montuojamais pakabinamų lubų konstrukcijoje.

Patalpų šildymui ir karšto vandens paruošimui projektuojamas kombinuotas šilumos šaltinis: oras-vanduo šilumos siurblys (prioritetas) kombinuojant su šilumos punktu. Projektuojant kombinuotą šilumos šaltinį su šilumos siurbliu, galima išnaudoti šilumos siurblio gaminamą šaltį / šilumą ŠVOK sistemose bei pastato karšto vandens poreikiams padengti.

Tokiu atveju, tikslinga būtų patalpų vėsinimui numatyti vandeninę oro vėsinimo sistemą aktyviomis šalčio sijomis. Patalpų šildymui gali būti projektuojama grindinio šildymo sistema. Oro tiekimo kameras reikėtų numatyti su vandeninėmis oro šildymo ir oro vėsinimo sekcijomis.

Patalpų šildymui projektuojama efektyvi grindinio šildymo sistema.

ENERGETINIS EFEKTYVUMAS

Kultūros paskirties pastatas projektuojamas remiantis STR 2.01.02:2016 „Pastatų energinio naudingumo projektavimas ir sertifikavimas“ ir turi atitikti A+ klasės reikalavimus. Remiantis reglamentu A+ klasės pastatams projektuojamas pastatas atitinka šiuos reikalavimus :

1. Pastato energijos vartojimo efektyvumo rodikliai atitinka A+ klasės reikalavimams: $0,25 \leq C1 < 0,375$ ir $C2 \leq 0,80$;
2. Užtikrinami reikalavimai atitvarų skaičiuojamiesiems savitiesiems šilumos nuostoliams.
3. Rekuperatoriaus naudingumo koeficientas ne mažesnis už 0,80, o rekuperatoriaus ventiliatorių naudojamas elektros energijos kiekis neviršija $0,55 \text{ Wh/m}^3$;
4. Tinkamos pastato pertvarų ir tarpaukštinių perdenginių šiluminės savybės;
5. Pastato sandarumas: $n50.N - 1 (1/h)$;
6. Norminės šiluminės energijos sąnaudos pastatui;
7. Pagrįstos ilginių šiluminių tiltelių skaičiuojamosios šilumos perdavimo koeficientų vertės.

Visi suprojektuoti sprendimai ir sistemos tenkina esminius statinio reikalavimus keliamus energijos tausojimui ir išsaugojimui (pagal STR 2.01.01:2008 „Energijos taupymas ir šilumos išsaugojimas“), bei kitus esminius ir funkcinius reikalavimus, apibrėžtus privalomoje norminėje bazėje, užtikrinant pastato energinį naudingumą ir apibrėžtus reikalavimus šiluminiam komfortui, natūraliam ir dirbtiniam apšvietimui, bei kitas nuostatas įvardijamas higienos normose.

PAGRINDINIAI RODIKLIAI

TERITORIJA **86,3 a**

PIRMO ETAPO SKLYPAS **21,5 a**

ANTRAS ETAPAS **65,3 a**

BENDRAS PASTATO PLOTAS **4495,62 m²**

PIRMO ETAPO PLOTAS **3047,64 m²**

ANTRO ETAPO PLOTAS **1447,98 m²**

POŽEMINĖ AUTOMOBILIŲ STOVĖJIMO AIKŠTELĖ **99 VIETŲ, 0,00 m²**

AUKŠTŲ SKAIČIUS **4**

PASTATO AUKŠTIS **29,60 m**

PROJEKTUOJAMO PASTATO ABSOLIUTINĖ NULINĖ ALTITUDĖ **56,50 m**

ENERGETINĖ KLASĖ **A+**

Projektuojamas Stasio Eidrigėvičiaus menų centras Panevėžyje, miesto centro šiaurinėje dalyje.

Stasio Eidrigėvičiaus menų centras neabejotinai taps išskirtiniu objektu Lietuvos ir viso regiono kontekste dėl savo funkcijos, lokacijos, architektūros. Projektuojame tokį pastatą, kad jo architektūra būtų pastebėta ne tik lokaliai, bet ir plačiau vertinant ne tik jos estetinius, bet ir funkcinius, pridedamąją vertę kuriančius sprendinius socialine, ekonomine prasme.

Nors esamas kino teatro pastatas yra ilgainiui suaugęs su tos vietos įvaizdžiu, tačiau jo išsaugoti nesiūloma. Statinio konstrukcijų būklės tyrimas aiškiai rodo, kad tokia investicija būtų neadekvati išsaugoti pastatui. Nors esamo statinio projektas yra kartotinis, pačios architektūros kokybės mes neinvestuojame, jis yra charakteringas, estetiškų formų.

Nuspręsta neišlaikyti esamo kino teatro „Garsas“ tūrio, tačiau pasisemti įkvėpimo, paieškoti jame esančių proporcijų naujai projektuojamam tūriui.

Pastato orientacija apgalvota labai atidžiai, toks išdėstymas sklype natūraliai suorganizuoja didelę viešąją erdvę sklypo pietinėje pusėje. Šioje erdvėje projektuojamas tūris, kuris turės dabar esančią funkciją - nekomercinio kino salę, būtent tai, ko labai norėtų miesto gyventojai, tai jie laiko vietos vertybe, o ši funkcija tik papildo naujai projektuojamą kultūrinį objektą.

Projektuojama nauja viešoji erdvė veikia kaip jungtis tarp Kranto ir Respublikos gatvių, tuo pačiu sukurdamas kokybišką jungtį nuo vakarinėje dalyje esančių traukos centrų iki senvagės. Projekto viešoji erdvė yra sudaryta iš dviejų zonų - aktyvaus laisvalaikio šiaurėje ir kūrybinės-miestietiškos pietuose. Čia numatoma lauko ekspozicija, kavinė, įvairių renginių [lauko kino, koncertų, performansų, gatvės meno] zona.

Pastato struktūrai sukurti ieškome įkvėpimo ne tik kontekste, bet išskirtinai ir Stasio Eidrigėvičiaus kūryboje. Todėl erdvinio rezultato kodas yra menininko išreikštas trijų žodžių raktas: paprastumas, logika ir fantazija. Fantaziją išreiškiame per netikėtumus, kurie numatyti tiek pastato išorėje, tiek erdvėje.

Mes Eidrigėvičiaus kūryboje įžvelgėme du labai charakteringus motyvus, tai yra tęstinumas [linijų ar formų] ir objektų sąveiką tarpusavyje, jų jungtis, transformaciją, tuo pagrįsti ir projektuojami sprendimai - jungtinimis, virsmu. Autorius naudoja metaforą kaip meninės raiškos priemonę, todėl saikingai užkoduotų metaforų yra ir projektuojamo pastato erdvėse.

The designed object - Stasys Eidrigėvičius Arts Centre in Panevėžys, in the northern part of the city centre.

Stasys Eidrigėvičius Arts Centre will undoubtedly become an exclusive object in the context of Lithuania and the whole region due to its function, location and architecture. We are designing such a building for its architecture to be recognised not only locally, but also more widely evaluated not only for its aesthetic but also for its functional, value-adding solutions in the social and economic sense.

Although the existing movie theatre building has eventually grown up with the image of that place, it is not proposed to save it. A study of the existing condition of the building construction clearly shows that such an investment would be inadequate to save the building. Although the project of the existing building is repetitive, we do not question the quality of the architecture itself, it is a characteristic, aesthetic form.

It is decided not to preserve the volume of the existing cinema "Sound", but to seek for inspiration and to use the existing proportions in it for the newly designed volume.

The orientation of the building is thought very carefully, such a layout on the plot naturally organises a large public space on the south side of the plot. In this space a volume is planned to have the present function - a non-commercial cinema hall, which is what the city's inhabitants would very much like to have, they consider it a local value, and this function only complements the newly designed cultural object.

The designed new public space acts as a bridge between the streets of Krantas and Respublika, at the same time creating a high-quality link between the western attraction centres and oxbow lake. The project's public space consists of two zones - active leisure in the North and the creative-urban in the South. It is planned to include an outdoor exposition, cafe, a zone for a different kind of events: outdoor cinema, concerts, performances, street art.

To create the structure of the building, we sought inspiration not only in the context but also in the artworks of Stasys Eidrigėvičius. Therefore, the spatial result code is a three-word key expressed by the artist: simplicity, logic, and fantasy. We express fantasy through the surprises that are foreseen both in the outside of the building and in space, and through this we encode the "touch of Stasys Eidrigėvičius" in the building.

We saw two very characteristic motives in the works of Eidrigėvičius. That are the continuity [of lines or shapes] and the interaction of the objects with each other, their connection, transformation. On that basis the designed solutions are substantiated - on connections and surfaces. The artist uses metaphor as an instrument of artistic expression, and therefore moderately encoded metaphors are also used in the spaces of the designed building.